

ĮSISTEIGIMO LAISVĖ IR LAISVĖ TEIKTI PASLAUGAS

Įsisteigimo laisvė ir laisvė teikti paslaugas užtikrina įmonių ir specialistų judumą Europos Sąjungoje. Labai daug tikimasi iš Paslaugų direktyvos, nes ji itin svarbi siekiant sukurti vidaus rinką. Naujausi tyrimai rodo, kad taikant teisės aktus, kuriuos Parlamentas priėmė laisvo paslaugų judėjimo, be kita ko, profesinių kvalifikacijų ir mažmeninės prekybos, srityje, sukuriama nauda kasmet siekia 236 mlrd. EUR. Po 2019 m. tokios naudos bus sukuriama dar daugiau – iki 284 mlrd. EUR per metus.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 26 straipsnis (vidaus rinką), 49–55 straipsniai (įsisteigimas) ir 56–62 straipsniai (paslaugos).

TIKSLAI

Savarankiškai dirbantys asmenys ir specialistai arba juridiniai asmenys, nurodyti SESV 54 straipsnyje, kurie teisėtai vykdo veiklą vienoje valstybėje narėje, gali: i) nuolat ir nepertraukiamai vykdyti ekonominę veiklą kitoje valstybėje narėje (įsisteigimo laisvė – SESV 49 straipsnis) arba ii) laikinai siūlyti ir teikti paslaugas kitoje valstybėje narėje, likdami savo kilmės šalyje (laisvė teikti paslaugas – SESV 56 straipsnis). Taip siekiama panaikinti diskriminaciją dėl pilietybės. Jei norima šiomis laisvėmis naudotis veiksmingai, reikia priimti priemones, kurios padėtų šiomis laisvėmis naudotis, įskaitant nacionalinių prieigos taisyklių derinimo arba abipusio jų pripažinimo priemones (žr. [2.1.6](#)).

LAIMĖJIMAI

A. Sutartyje numatytas liberalizavimas

1. Pagrindinės laisvės

Įsisteigimo teisė apima asmens teisę užsiimti savarankiška veikla ir ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones – tokia veikla gali būti ilgalaikė, vykdoma nuolat ir nepertraukiamai – tokiomis pačiomis sąlygomis, kurios nustatytos susijusios valstybės narės teisės aktuose dėl šios valstybės piliečių įsisteigimo.

Laisvė teikti paslaugas taikoma visoms paslaugoms, kurios paprastai teikiamos už atlyginimą ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės. Paslaugą teikiantis asmuo šiuo tikslu gali laikinai vykdyti veiklą toje valstybėje narėje, kurioje yra teikiamos paslaugos, tokiomis pačiomis sąlygomis, kokias ta valstybė narė yra nustačiusi savo piliečiams.

2. Išimty

Atsižvelgiant į SESV, veiklai, kuri susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, netaikomos nuostatos dėl įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas (SESV 51 straipsnis). Vis dėlto ribojamuoju paaikškinimu šios išimties taikymas suvaržomas: išimty gali būti taikomos tik tai konkrečiai veiklai ir funkcijoms, kurios susijusios su valdžios įgaliojimų vykdymu, o išimtis visai profesijai gali būti taikoma tik tada, jei visa veikla skirta viešosios valdžios funkcijoms vykdyti arba jei ta dalis, kuri skirta viešosios valdžios funkcijoms vykdyti, yra neatskiriama nuo kitų funkcijų. Išimtimis valstybėms narėms suteikiama galimybė jas taikyti karinės paskirties medžiagų gamybai ar prekybai jomis (SESV 346 straipsnio 1 dalies b punktas) ir toliau kitos šalies piliečiams taikyti taisykles, susijusias su viešąja tvarka, visuomenės saugumu ar visuomenės sveikata (SESV 52 straipsnio 1 dalis).

B. Paslaugų direktyva – siekis užbaigti kurti vidaus rinką

Paslaugų direktyvoje ([Direktyva 2006/123/EB](#) dėl paslaugų vidaus rinkoje) įtvirtinama laisvė teikti paslaugas ES. Jos įgyvendinimo terminas buvo 2009 m. gruodžio 28 d. Direktyva itin svarbi siekiant užbaigti kurti vidaus rinką, nes ją taikant sudaroma daug galimybių sukurti naudą vartotojams ir MVĮ. Šia direktyva siekiama sukurti atvirą bendrąją ES paslaugų rinką, kartu užtikrinant vartotojams teikiamų paslaugų kokybę. Visiškai įgyvendinus Paslaugų direktyvą prekybos komercinėmis paslaugomis apimtis padidėtų 45 proc., tiesioginių užsienio investicijų – 25 proc., o BVP padidėtų nuo 0,5 iki 1,5 proc.^[1]. Direktyva padeda supaprastinti ir atnaujinti administravimą ir reguliavimą. Tai galima pasiekti ne tik tikrinant galiojančius teisės aktus ir priimant bei iš dalies keičiant atitinkamus teisės aktus, bet ir vykdant ilgalaikius projektus (steigiant bendrus informacinius punktus ir užtikrinant administracinį bendradarbiavimą). Daugelis valstybių narių gerokai vėlavo įgyvendinti šią direktyvą, palyginti su iš pradžių nustatytu direktyvos įgyvendinimo terminu. Siekiant sėkmingo direktyvos įgyvendinimo, reikia nuolatinio politinio įsipareigojimo ir plačios paramos Europos, nacionaliniu ir vietos lygmenimis.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Parlamentas prisidėjo prie savarankiškai dirbančių asmenų veiklos liberalizavimo. Jis užtikrino, kad labai sumažėtų veiklos, kuria gali užsiimti tik valstybės narės piliečiai (pvz., viešosios valdžios funkcijų vykdymas), sričių skaičius. Taip pat verta paminėti ieškinį dėl transporto politikos nuostatų nesilaikymo, kurį Parlamentas pateikė Teisingumo Teismui prieš Tarybą. Dėl minėto 1983 m. sausio mėn. pateikto ieškinio Teismas priėmė sprendimą ([1985 m. gegužės 22 d. byla Nr. 13/83](#)), kuriame pripažino Tarybą kalta dėl to, kad ji neužtikrino tarptautinių transporto paslaugų teikimo laisvės ir nenustatė sąlygų, kuriomis vežėjai nerezidentai galėtų valstybėje narėje teikti transporto paslaugas. Tai buvo Sutarties pažeidimas. Taigi Taryba privalėjo priimti būtinus teisės aktus. Parlamento vaidmuo padidėjo po to, kai daugumai įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas aspektų buvo pradėta taikyti Maastrichto sutartyje

[1] [Komisijos komunikatas „Europa 2020“](#)

numatyta bendro sprendimo procedūra ir minėtą procedūrą pakeitusi šiuo metu taikoma įprasta teisėkūros procedūra.

Parlamentas taip pat atliko svarbų vaidmenį priimant Paslaugų direktyvą ir, be kita ko, jis atidžiai stebi, kaip ji įgyvendinama. Be to, jis daro spaudimą valstybėms narėms, kad jos laikytųsi direktyvoje nustatytų prievolių ir užtikrintų tinkamą jos įgyvendinimą. 2011 m. vasario 15 d. Parlamentas priėmė [rezoliuciją dėl Paslaugų direktyvos 2006/123/EB](#)^[2] įgyvendinimo ir 2011 m. spalio 25 d. – [rezoliuciją dėl Paslaugų direktyvos abipusio vertinimo proceso](#)^[3]. Po to, kai Komisija 2012 m. birželio 8 d. paskelbė komunikatą dėl Paslaugų direktyvos įgyvendinimo, Parlamento Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos (IMCO) komitetas parengė pranešimą tema „Paslaugų vidaus rinka: padėtis ir artimiausi veiksmai“, kuris buvo priimtas per plenarinę sesiją 2013 m. rugsėjo 11 d.^[4]

Be to, Parlamentas 2013 m. vasario 7 d. priėmė rezoliuciją su rekomendacijomis Komisijai dėl bendrosios rinkos valdymo^[5], kurioje pabrėžė paslaugų sektoriaus, kaip pagrindinės augimo srities, svarbą, fundamentalų laisvės teikti paslaugas pobūdį ir visiško Paslaugų direktyvos įgyvendinimo privalumus.

Parlamentas prioriteto tvarka svarstė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, susijusių su telekomunikacijų paslaugomis, pavyzdžiui, Reglamentą dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų vidaus rinkoje ([Reglamentas \(ES\) Nr. 910/2014](#)) ir Reglamentą, kuriuo nustatomos Europos bendrosios elektroninių ryšių rinkos ir žemyno ryšių infrastruktūros plėtros priemonės. Komisijos pasiūlymas (COM(2013)0627) paskatino 2015 m. lapkričio 25 d. priimti [Reglamentą \(ES\) 2015/2120](#), kuriuo nustatomos priemonės, susijusios su atvira interneto prieiga (iš dalies keičiant Direktyvą 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis). Tai taip pat paskatino priimti [Reglamentą \(ES\) Nr. 531/2012](#) dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Sąjungoje. Parlamentas domisi finansinėmis paslaugomis, susijusiomis su galimybe gauti pagrindines banko paslaugas^[6] ir vartojimo bei hipotekiniais kreditais ([Direktyva 2014/17/ES](#)), taip pat su kelionės paslaugų paketais ir rinkiniais^[7]. [Hipotekos kredito direktyva \(2014/17/ES\)](#) padės padidinti vartotojų apsaugą, nes joje nustatyti privalomi minimalūs reguliavimo reikalavimai, kurių valstybės narės privalo laikytis, kad apsaugotų asmenis, pasirašiusius kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto ir užtikrintų, kad vartotojai būtų informuojami ir finansiškai pajėgūs gražinti hipotekos paskolą. Be to, [Direktyva dėl geriau reguliuojamų ir skaidrių finansų rinkų \(2014/65/ES\)](#) siekiama užtikrinti visos ES finansų rinkų reguliavimą ir skaidrumą. Parlamentas taip pat dalyvauja rengiant teisės aktus dėl naujoviškų paslaugų, pavyzdžiui, dėl transporto priemonėse montuojamos pagalbos iškvietos sistemos „eCall“^[8], ir tikrinant [Universaliųjų paslaugų direktyvos](#) bei pagalbos telefono numerio 112 įgyvendinimą^[9].

[2] [Direktyva 2006/123/EB](#)

[3] [OL C 131E, 2013 5 8, p. 46.](#)

[4] [OL C 93, 2016 3 9, p. 84.](#)

[5] [OL C 24, 2016 1 22, p. 75.](#)

[6] [OL C 349E, 2013 11 29, p. 74.](#)

[7] [OL C 378, 2017 11 9, p. 610.](#)

[8] [OL C 285, 2017 8 29, p. 568.](#)

[9] [OL C 33E, 2013 2 5, p. 1.](#)

2015 m. balandžio 28 d. Parlamentas balsavo už tai, kad nuo 2018 m. balandžio mėn. visose naujose transporto priemonėse būtų privaloma įrengti technologiją „eCall“.

Naujausi tyrimai rodo, kad taikant teisės aktus, kuriuos Parlamentas priėmė laisvo paslaugų judėjimo, be kita ko, profesinių kvalifikacijų ir mažmeninės prekybos, srityje, sukuriama nauda kasmet siekia 236 mlrd. EUR. Paslaugų direktyvos srityje tokios naudos po 2019 m. bus sukuriama dar daugiau – iki 284 mlrd. EUR per metus, profesinių kvalifikacijų srityje – 80 mlrd. EUR ir paslaugų, susijusių su viešaisiais pirkimais, srityje – 20 mlrd. EUR kasmet^[10].

Daugiau informacijos rasite IMCO komiteto užsakymu atliktame tyrime [„ES veiklos planavimas. Su IMCO susijusių teisės aktų apžvalga“](#).

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
04/2019

[10]Tyrimas „Indėlis į augimą. Bendra paslaugų rinka Ekonominės naudos teikimas piliečiams ir įmonėms“ (2019 m.) (Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komitetui užsakius A teminio skyriaus atliktas tyrimas)

